

ISSN: 1999-5601 (Print) 2663-5836 (online)

Lark Journal

Available online at: <https://lark.uowasit.edu.iq>

*Corresponding author:

Asst. Lect Sevsen Aziz Hilayif

Department of Turkish Language

Email:

sawsan.a@colang.uobaghdad.edu.iq

Keywords: Mehmet Emin Yurdakul, War, Battle, Conflict, War Depictions, Battlefield, Struggle, Mass Destruction, Heroism, National Consciousness, Nation, Poetry, Poet, Literature, Interpretation, and Thought

ARTICLE INFO

Article history:

Received 6 Apr 2025

Accepted 19 Aug 2025

Available online 1 Oct 2025

DESCRIPTIONS OF WAR IN MEHMET EMİN YURDAKUL'S POEMS

Abstract

Mehmet Emin Yurdakul is one of the greatest poets and writers in the history of Turkish literature. He was born on May 13, 1869, in Istanbul, the Ottoman Empire's capital at the time, and is known as the "National Poet." A master of 19th-century Turkish literature, he passed away on January 14, 1944, in his hometown of Istanbul at the age of 74. The poet also served as a member of parliament during his time and showed a deep interest in politics. Strongly attached to his national and cultural values, Yurdakul left behind numerous works. Recognized as a poet, he also produced significant works in various fields such as research and storytelling.

Mehmet Emin Yurdakul's poems were published in the leading magazines and newspapers of his time. However, the National Poet never aimed to publish poetry collections; instead, he released his poems in their simplest and most natural forms. For this reason, most of his poems were compiled into collections after his death. Like many other nationalist poets, he was meticulous about using a simple and pure Turkish language and wrote many of his poems in the traditional Turkish syllabic meter. Known for his clear, straightforward, powerful, and patriotic poetry, Mehmet Emin Yurdakul earned the title of "National Poet" due to his strong national sensitivity in poetry.

War, synonymous with battle and conflict, refers to the clashes between two small or large groups, often caused by national or religious reasons. Numerous films, music pieces, literary works, and publications focus on war, but poems written about the emotional and spiritual dimensions of war are particularly famous and impactful. These poems, often characterized by heroic and epic themes, can be analyzed from various perspectives. Many poets have explored humanity's inherent inclination toward war, creating vivid depictions of battles over time. Among those who skillfully depicted war scenes, especially those central to Turkish identity, Mehmet Emin Yurdakul stands out as a leading poet. This study begins with a comprehensive summary. After presenting Mehmet Emin Yurdakul's life, literary contributions, national values, and works, it will offer an in-depth analysis of his poems, culminating in an exploration of how war scenes are depicted in his poetry.

© 2025 LARK, College of Art, Wasit University

DOI : <https://doi.org/10.31185/lark.4348>

الملخص

محمد أمين يورداكول، أحد أعظم شعراء وكتاب تاريخ الأدب التركي، ولد في 13 أيار 1869 في العاصمة العثمانية آنذاك إسطنبول. عُرف بلقب "الشاعر الوطني"، وكان من أبرز شعراء القرن التاسع عشر في الأدب التركي. توفي في 14 كانون الثاني 1944 في مسقط رأسه إسطنبول عن عمر يناهز 74 عامًا. شغل محمد أمين يورداكول أيضًا منصب نائب في البرلمان، وكان له اهتمام كبير بالسياسة. تميز الشاعر بارتباطه القوي بالقيم الوطنية والثقافية، وترك وراءه عشرات الأعمال الأدبية. ورغم أن شهرته الأساسية كانت كشاعر، إلا أنه قدم إسهامات بارزة في مجالات البحث والقصص. إسهاماته الأدبية كانت قصائد محمد أمين يورداكول تُنشر في أبرز المجلات والصحف في عصره. ومع ذلك، لم يكن يهدف إلى إصدار دواوين شعرية بل كان ينشر قصائده بشكل متفرق وبسيط. لهذا السبب، جُمعت معظم قصائده في كتب بعد وفاته. مثّل العديد من الشعراء الوطنيين، كان يورداكول يحرص على استخدام لغة تركية بسيطة وصافية. كتب معظم قصائده باستخدام الوزن الشعري التركي التقليدي المعروف باسم "وزن المقطع"، وامتازت أشعاره بالوضوح والبساطة والروح الوطنية. ولهذا السبب حصل على لقب "الشاعر الوطني". الحرب في أشعاره، التي تعني القتال أو النزاع بين مجموعتين، كانت موضوعًا رئيسيًا في العديد من الأعمال الأدبية والفنية. تناول الشعراء عبر العصور هذه الظاهرة الإنسانية بطرق متعددة، وغالبًا ما ركزوا على مواضيع البطولة والملحمية. كان محمد أمين يورداكول من أبرز الشعراء الذين تناولوا مشاهد الحرب، وخاصة تلك التي تتعلق بالأثر. فقد وصف في قصائده مشاهد المعارك بمهارة، ما جعلها تتميز بروحها الوطنية وتأثيرها القوي. تشتمل دراستنا على هذه المقدمة الشاملة عن حياة محمد أمين يورداكول وأعماله الوطنية والأدبية. بعدها دراسة تحليلية لقصائده بشكل موسع، مع التركيز بشكل خاص على تصويره لمشاهد الحرب. **الكلمات المفتاحية:** محمد أمين يورداكول، الحرب، القتال، المعارك، تصوير الحرب، ميدان القتال، النضال، الدمار الجماعي، البطولة، الوعي الوطني، الأمة، الشعر، الشاعر، الأدب، التحليل والرأي.

Mehmet Emin YURDAKUL, hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri:

Mehmet Emin YURDAKUL, 13 Mayıs 1869 tarihinde dönemin Osmanlı Devlet başkenti olan İstanbul'un Beşiktaş Semtinde dünyaya gelmiştir. Muhterem pederi Salih Reis adında bir zat olup, balıkçılık ile iştigal etmiştir. Validesi ise Körükçü Mehmet beyin kızı olan ve Bulgaristan göçmeni Emine Hanım'dır. Mehmet Emin YURDAKUL, ilkokula sıbyan mektebinde başlamış ve ardından Beşiktaş semtinde bulunan Askeri Rüşdiye'de tahsiline devam etmiştir.

Buradan mezun olduktan sonra, lise eğitimi için Mülkiye İdadisi'ne başlamış olsa da, 1887 yılında bazı gerekçelerle bu okulu yarıda bırakmak zorunda kalmıştır. Ücret talep etmeksizin kendini geliştirmek amacıyla dönemin içişleri bakanlığı olan Sadaret Dairesinin Evrâk Kalemi bölümünde memuriyete başlamıştır. Yıl 1889'da Hukuk Fakültesini kazanmış fakat yine mezun olamamış, iki yıllık eğitim ardından buradan da ayrılmıştır. 1891 yılı itibariyle artık edebiyata yönelmiş, kendisini bu alanda geliştirmeye başlamıştır. 1892 yılında yayınladığı ve asabiyete karşı bir tavırla ortaya koyduğu Fazilet ve Asalet isimli eseri sebebiyle dönemin sadrazamı Cevat Paşa tarafından Rüşumat İdaresinde memur olarak çalışmaya başlamıştır. (KÖPRÜLÜZADE, 1914:160)

Çok geçmeden burada terfi edip Evrâk Müdürü olmuştur. 1897 yılında başlayan Osmanlı-Yunan savaşı olduğu sıralarda, içinde en meşhur şiirlerinden biri olan “*Anadolu’dan Bir Ses yahut Cenge Giderken*” başlıklı şiiri de ihtiva eden pek çok şiir kaleme almaya başladı. Onun şiir anlayışında milli şuur ön plana çıktığı için Türklerin milli nazım birimi olan hece ölçüsünü oldukça etkili bir şekilde şiirlerinde kullanan şair, sade ve kahramanlık dolu şiirler kaleme almıştır. Hatta öyle ki, kendi devrinin büyük şairleri, Mehmet Emin YURDAKUL'un şiirlerini çok beğenmiş ve ona destek olmuşlardır. 1898 yılında, tüm bu milli şiirlerini *Türkçe Şiirler* başlığı ile bir eserde toplamıştır. Recaizade Mahmud Ekrem, Şemseddin Sâmî, Abdülhak Hamit, Fazlı Necip ve Rıza Tevfik gibi dev şairlerin

tavsiye ve destekleri, bu eserin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. (YÜCEBAŞ, 1947:29)

Türk Edebiyatının milli şairi Mehmet Emin YURDAKUL, 1907 senesinde dönemin meşhur partisi İttihat ve Terakkî Cemiyeti'ne üye olmuştur. Yine bu yılda, Erzurum ilinin Rüşûmat Bakanlığına bağlı olarak çalışmaya başlamıştır. Bundan bir yıl sonra, 2. Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle beraber Erzurum'dan ayrılıp Trabzon İline tayin olmuştur. Dönemin politik havadisinden biri olan 31 Mart olayından hemen sonra Bahriye Bakanlığında müsteşar olmuştur. (GÜVEMLİ, 1957:77)

1909 senesinin Ekim ayında ise Hicaz valisi olarak görevine devam etmiştir. Fakat burada Mekke emiri olan Şerif Hüseyin ile fikir çatışmasına girince, oradan alınıp 1910 Mayıs ayında Sivas İline vali olarak atanmıştır. 1911 senesinde geçirdiği bir rahatsızlık sebebiyle bu görevinden istifa etmiştir. Bunun üzerine İstanbul'a dönen Mehmet Emin YURDAKUL, 1911 temmuz ayında kurulan Türkiye'nin en meşhur cemiyetlerinden biri olan Türk Ocağı derneğinde idare heyeti başkanı olmuştur. Yine aynı yıl Erzurum İline vali vekili olarak atanmış ve kısa bir süre sonra emekli olmuştur.

Emekliye ayrıldıktan sonra edebiyat ve politika ile daha yakından ilgilenmeye başlayan Mehmet Emin YURDAKUL, 1913 yılında Musul'dan milletvekili seçilmiştir. Hayatının en önemli olaylarından birini 17 Aralık 1914 tarihinde yaşamıştır. Nitekim bu tarihte “Türkler'in ilk büyük millî şairi” ünvanı kendisine Türk Ocağı tarafından verilmiş olup büyük bir törenle teşrif edilmiştir.

Milli Mücadele yıllarında, Türk milletinin şuur hareketi için konuşmalar ve yayınlar başta olmak üzere pek çok sahada çalışmalar yapmıştır. Cumhuriyetin ilan edilmesi üzerine 1923 tarihinde Şarkikarahisar'dan milletvekili olarak meclise girmiştir. Ardından 1927'de Şebinkarahisar milletvekili, 1932'de Urfa milletvekili, 1943'te ise İstanbul milletvekili olarak görev yapmıştır. Hemen bir yıl sonra, 14

Ocak 1944 tarihinde yine memleketi İstanbul'da 74 yaşında vefat etmiştir. Mezarı, İstanbul'da bulunan Zincirlikuyu Mezarlığındadır. Dönemin Millet Meclisinde milletvekilliği de yapmış olan şair, politika ile de yakından ilgilenmiştir. Milli ve kültürel değerlerine sıkı sıkıya bağlı olan YURDAKUL, onlarca eser bırakmıştır. Şair kimliği ile tanınan yazar, aynı zamanda araştırma ve hikaye gibi pek çok alanda önemli eserler vermiştir. (KAPLAN, 1969:149)

Mehmet Emin YURDAKUL, Millî Edebiyat Akımına yol açtığı kabul edilen “Anadolu’dan Bir Ses yahut Cenge Giderken” başlıklı şiiri ile büyük ses getirmiştir. Dolayısıyla diyebiliriz ki, Mehmet Emin YURDAKUL'un en büyük ve en meşhur şiiri budur. Mehmet Emin YURDAKUL, henüz küçük yaşlarında babasından milli ve manevi hikayeler dinleyip bunlardan etkilenmiştir. Dolayısıyla edebi zevki o daha çok küçükken başlamıştır. Bununla ilgili olarak şu sözleri oldukça önemlidir “*Ben İstanbul lehçesini anamdan, babamdan, sonra Anadolu lehçesini karımdan öğrendim; onun saf ve asil ruhunun kaynaklarından Türklük aşkının kevserini içtim*”. Aile çevresinin edebi yönüne yaptığı katkıları bu sözlerle aktaran Mehmet Emin YURDAKUL, ailesinden sonra en çok etkilendiği kişi, manevi lider Cemaleddin Afgani'dir. Batı sömürüsünü yıkmaya çalışan, batı dayatmasına karşı çıkan Afgani, bu öğretilerini Mehmet Emin YURDAKUL'a empoze etmek suretiyle, onu Batı sevdalısı olmaktan kurtarıp, Millî değerlerine bağlı bir şair olmasına katkı sağlamıştır. (AKYÜZ, 1970:503-504)

Bunun üzerine milli edebiyata yönelen Mehmet Emin YURDAKUL, Millî Edebiyatın ilk ve en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu minvalde yazdığı şiirler, oldukça sade ve anlaşılırdır. Herkese hitap eden coşkulu ve Milli şiirler yazmıştır. Fakat bununla beraber şiirleri teknik açıdan ve estetik itibarıyla pek güçlü değildir. Sade Türkçe şiirlerin ve hece vezniyle yazılmış şiirlerin bu bağlamda öncüsü olarak görülebilir. (TEVETOĞLU:1988:134)

Örneğin Mehmet Emin YURDAKUL, yazmış olduğu Ey Türk Uyan! isimli şiir kitabını, Balkan Savaşları yıllarında yazmıştır. Bu eserde Türklerin orta Asya bozkırından, kavimler göçü ile birlikte Anadolu topraklarına geldiğini, buralarda yaptıkları savaş ve fetihleri, medeniyeti bu topraklarda nasıl yeşerttiklerini işlemiştir. Şiiri hem güzellik ve hem de iyilik için gören Mehmet Emin YURDAKUL, dönemin Edebiyât-ı Cedide hareketinden farklı olarak, şiirin yalnızca güzellik olmadığını, bununla birlikte milli şuur aşılama gayesinin de olduğunu savunmuştur. Temel amacı ise şair şöhreti elde etmek değil, halkın derdini ve özlemini şiire işlemek üzere, halkın sevgisini kazanmaktır. Nitekim böyle de olmuştur. Mehmet Emin YURDAKUL, bu doğrultuda hayatının sonuna kadar halkçılık ve milliyetçilik ilkelerinden hiçbir zaman ayrılmamıştır. Bu sayede, Cumhuriyetin ilânından sonra ortaya çıkan memleketçi edebiyatın öncüsü olmakla tanınmıştır. (BANARLI, 1976:1084)

Eserleri: (UÇMAN, 2013:615)

Mensur Eserleri: (İlk yayın tarihleriyle)

Fazilet ve Asalet (1891), Türkün Hukuku (1919), Halk Hükümeti-Halkçılık (1923), Kral Corc'a (1923), Dante'ye (Ankara 1928).

Manzum Eserleri: (İlk yayın tarihleriyle)

Türkçe Şiirler (1898), Türk Sazı (1914), Ey Türk Uyan! (1914), Tan Sesleri (1915), Ordunun Destanı (1916), Dicle Önünde (1916), Hastabakıcı Hanımlar (1917), Turan'a Doğru (Ey Türk Uyan! ve Tan Sesleri ile birlikte, 1918), Zafer Yolunda (1918), İsyan ve Dua (1919), Aydın Kızları (1921), Mustafa Kemal (1928), Ankara (1939). Mehmet Emin'in bütün şiirleri Fevziye Abdullah Tansel tarafından bir araya getirilmiştir (Mehmed Emin Yurdakul'un Eserleri: Şiirler, Ankara 1969). August Fischer de birçok şiirini Almanca tercümeleriyle birlikte Übersetzungen und Texte aus der neuosmanischen Literatur: I. Dichtungen Mehmed Emins adıyla 1921 yılında Leipzig'de yayınlamıştır.

Savaş Hakkında:

Savaş: *"Devletlerin, diplomatik ilişkilerini keserek, giriştikleri silahlı mücadele."* (TÜRKÇE SÖZLÜK, 2010:281)

Savaş, öz Türkçe bir sözcük olmakla birlikte, harp, Cenk, muharebe ve büyük kavga gibi kelime veya kelime gruplarıyla da bilinmektedir. Savaşın ortada bıraktığı yıkım, masum halka çektirdiği acılar ve ölümler sebebiyle pek de iyi olmayan bir yönü vardır. Fakat bununla birlikte, canına, malına ırz ve namusuna göz diken; kişiyi yerinden yurdundan etmek isteyen düşmana karşı verilen mücadele olarak savaş, oldukça gerekli ve o bir o kadar destansı bir yönüyle de dikkat çeker.

Savunma savaşı veya saldırı savaşı olmak üzere iki çeşit olan savaş, meydan muharebelerinde iki grubun karşı karşıya gelmesi ile başlar. Savunma yapan taraf yerinde dururken, saldırı yapan taraf hücum etmektedir. Bununla birlikte çağımızın teknolojik savaşları, bilişsel savaşlar, siber saldırılar ve nükleer savaşlar gibi, orduların değil bilakis aklın yönettiği savaşlar da söz konusudur. Fakat biz bu çalışmamızda savaş tasvirlerini incelerken, Mehmet Emin YURDAKUL'un yaşadığı dönem göz önünde bulundurularak, yalnızca cenk meydanında yapılan silahlı ve insan odaklı saldırılar mahiyetindeki savaşları göz önünde tutacağız.

Tarihin her döneminde, savaş vardır. Her millet muhakkak diğer milletler ile savaş etmiştir. Daha çok memleket gayesiyle çıkan savaşlar, bazen kişisel ve bazen de kitlesel olabilmektedir. Tarihi boyunca Türk Milleti, her zaman ve her koşulda savaşa hazırlıklı ve savaştan korkmayan askeri bir millet olarak, tarihine pek çok savaş sığdırmıştır. Dolayısıyla Türk şairleri, savaşın tasvirleri söz konusu olduğunda, her zaman söyleyecek ve yazacak şiirleri olmuştur. İşte bu şairlerden biri de, Mehmet Emin YURDAKUL dur.

Mehmet Emin YURDAKUL'un şiirlerinde savaş tasvirleri:

Mehmet Emin YURDAKUL, Millî Edebiyat Akımına yol açtığı kabul edilen “Anadolu’dan Bir Ses yahut Cenge Giderken” başlıklı şiiri ile büyük ses getirmiştir. Dolayısıyla diyebiliriz ki, Mehmet Emin YURDAKUL'un en büyük ve en meşhur şiiri budur. Mehmet Emin YURDAKUL, yazmış olduğu şiirin ilgili kısımlarında, savaşla ilgili oldukça önemli tasvirler ortaya koymaktadır:

Ben bir Türk'üm dinim cinsim uludur

Sinem Özüm Ateş ile doludur

insan olan vatanının kuludur

Türk evladı evde Durmaz Giderim

Yaradanın kitabını kaldırtmam

Osman'cığın bayrağını aldırtmam

Düşmanımı vatanıma saldırtmam

Tanrı evi viran olmaz giderim

Bu topraklar ecdadımın ocağı

Evim köyüm hep bu yerin bucağı

İşte vatan, işte Tanrı kuağı

Ata yurdun evlat olmaz giderim.

(YURDAKUL, 1969:22)

Mehmet Emin YURDAKUL, şiire etnik kökeni olan Türklük ile başlamaktadır. Özüm ateş ile doludur derken, her an yanıp tutuşan ve cenge hazır bir profilde olduğunu vurgular. Bununla birlikte, insanın yaşam ve özgürlüğünün yegane sebebi olan vatan toprağının öneminden bahseder. *Türk evladı evde Durmaz Giderim* söylemi ise, savaş için, vatani için yanıp tutuşan Türk askerinin, evini geride bırakıp, evinin içinde bulunduğu vatanını savunmak için savaşa hazır bulunduğunu söyler.

İkinci kıtada *düşmanımı vatanıma saldırtmam* ifadesiyle, daha önce bahsettiğimiz savunma veya saldırma stratejilerinden biri olan saldırı savaşına

dikkat çekmektedir. Nitekim bulunduğu yerde durup, düşmanın üzerine saldırmasını beklemek, savunma stratejisidir. Fakat savaşa bu kadar hazır olan Mehmet Emin YURDAKUL, düşmanın saldırısını beklenmeden, yani savunma yapmadan saldırı yapma niyetindedir. Bu durum, savaş tasvirleri açısından oldukça önemlidir.

Son kıtada ise, vatan toprağının öneminden defaatle bahsetmekle birlikte, vatanın önemini *Tanrı kucağı* gibi absürt bir tabirle açıklamak ile, onun ne kadar önemli olduğunu hatırlatmaktadır. Ata yurt olan vatan toprağı, Tanrı'nın insana lütfettiği en büyük yaşam alanıdır. Dolayısıyla onu savunmak veya onun için saldırmak, Tanrı'nın lütfuna mazhar oldurur.

Mehmet Emin YURDAKUL, yazmış olduğu EY TÜRK UYAN isimli coşku dolu şiirinde, konumuza ilişkin şu çarpıcı ifadelerle yer vermektedir:

"Ey kardaşlar uyanın

Şu Türklük'e can verin

Hep arılar kovanın

Turan ili Türklerin

Ey milletim sen bundan tam beşbin yıl evvel

Altaylar'da yaşarken

Tanrı'n sana dedi ki ey Türk ırkı bu yerden

Güneşlere süzülen kartal gibi uç yüksel

Senin her bir. kuvveti ram edici ellerin

Bütün mağrur bakışlara yıldırımlar saçacak

Sana Çin'in İran'ın Hind'in Mısır'ın her yerin

Er isteyen tahttan kollarını açacak!

(YURDAKUL, 1969:129)

Türklük ve turancılık akımlarının milli etkisinde kalan şair, zaman içerisinde bu akımları geride bırakmak zorunda hissetse de, Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte bu milli damarları yeniden şahlanmış, yeniden çok sevdiği

Türk milliyetçiliğine sımsıkı sarılmıştır. (ÖZSARI, 1996:61) Burada da açıkça görüldüğü üzere Turan ili kavramını kullanarak Türklerin cihan hâkimiyeti arzusunun bir gönderme yapmaktadır.

Öncelikle işe, Türkleri uyandırmak ve onları savaşa hazır bir millet olarak milli şuurla harekete geçirmek söz konusudur. Nitekim savaş tasvirlerinin belki de en önemlilerinden biri de, orduya veya millete verilen şevk ve heyecandır. Ordu komutanının veya devlet liderinin yapacağı kahramanlık ve coşku dolu bir sesleniş, şüphesiz milletin milliyetçiliğini kabartacaktır. Dolayısıyla bu şiirde, Savaş Tasvirlerine yönelik olarak milleti harekete geçirme eylemini görüyoruz.

Coşkun bir şiir olan bu şiirde, diğer milletleri hafife alma veya o milletlerin tahtında oturan liderlerin Türk lider kadar etkili olmadığına dikkat çekilmektedir. Ayrıca Türkler tarafından yapılacak olan bir savaşın, Tanrı buyruğu olarak öne sürülmesi ise yalnızca milli değil aynı zamanda manevi bir çağrıdır.

Dolayısıyla şunu diyebiliriz ki savaş, olmaması daha iyi olan bir şeydir. Nitekim savaşın olduğu yerde ölüm ve acı vardır. Bu yüzden hiçbir insan durduk yere savaş istemez. Fakat ideali ve davası uğruna, Millî ve manevi şuuru yüksek bir kişi veya millet, elbette savaşa gülerek gidecektir. Eğer tanrı buyruğu ile, Türk kahramanlığını birbirine katıp sair düvele kafa tutarsanız, elbette liderlerinin oturduğu taht, size kollarını açacaktır şeklinde algılanan son kıta ise, savaşın tasvirini başka bir açıdan ortaya koymaktadır.

Mehmet Emin YURDAKUL'un BİZE DİYORLAR KI isimli şiirinde konumuzla ilgili olarak şunlar ön plana çıkmaktadır:

...

*Evet tarih bize büyük kahramanlık devirleri gösterir
Türk milleti cihangirler esir etmiş, krallardan taç almış
Şarka garba hükmeylemiş vahşi çöller içerisinde ün salmış
Öyle cenkler kazanmış ki her birisi bir devlete şan verir*

...

Burada bahsi geçen yine milli şuurun yanısıra, Türk milleti özelinde tüm tarihi boyunca savaşıla iştigal ettiğini dile getirmektedir. Bu durum, Türk milletinin savaşçı ve fetih şuurı olan bir millet olduğu göz önüne alındığında, doğrudur. Bununla beraber savaş, iki taraflı yapılan bir eylemdir. Dolayısıyla Türkler ne kadar savaşa girdiyse, aynı şekilde karşılarında bir o kadar millet savaşa girmiştir. Dolayısıyla Şarka yani doğuya ve garba yani batıya hükmetmek söylemi, bununla tutarlıdır. Nitekim Türkler, tarihte girdikleri savaşların çoğunda galip olmuşlardır.

Savaşların seyri veya içeriği bir kenara bırakılacak olursa, büyüklüğü çok daha önemli olur. Nitekim bir cengin tarih sayfalarına işlenmesi, o cengin etkileriyle birlikte ne kadar büyük olduğuna bağlıdır. Dolayısıyla savaş tasviri olarak çizilen bir tarih, savaşın büyüklüğüne atıf yapar. Şiirin son dizesinde ise, öyle büyük cenkler yani savaşlar kazanılmış ki, her biri ayrı ayrı birer devlete şan verecek büyüklüktedir. Dolayısıyla biz bu şiiri alarak, savaşın etki boyutunun tasvirini işleme gayretinde bulunduk.

Mehmet Emin YURDAKUL, yazmış olduğu bir şiirinde, son olarak, savaşın bambaşka bir boyutuna değinmektedir:

*"Lakin bize diyorlar ki artık kılıç devri geçmiştir
Bu zamanın fütühatı çalışmaya boyun eğen erlerin;
En kuvvetli fikir ve iş orduları yetiştiren yerlerin
Altınların kralları olanlara ne hakaret ne demir*

*Sizler dahi kavga edin fakat kan yerine ter saçın
Zahmet çekin fakat artık terakkiye götüreceksin yol açın
Fetheyleyin fakat artık medeniyet ganimeti getirin*

(YURDAKUL, 1969:80)

Savaşın yalnızca iki ordunun kılıçlı karşılaşması olmadığını ve diğer çeşitlerinin de olduğundan bahsetmiştik. İşte burada Mehmet Emin, artık eski ordu savaşlarının olmadığını, artık medeniyet ve fikir savaşlarının başladığını ifade etmektedir. Kavga edin, fakat kan yerine ter saçın ifadesi, kavganın yalnızca kılıçla değil, emekle de yapılacağını ifade etmektedir. Dolayısıyla savaş tasvirleri söz konusu olduğunda Mehmet Emin YURDAKUL, yalnızca harp meydanında iki orduluk malum savaşın değil, her türlü manevi savaşın yapıldığına savaş tasviri olarak dikkat çekmektedir.

Savaş alanında nasıl gayret ve başarı destanları yazmışlarsa, tıpkı onun gibi emek ve medeniyet alanında da büyük savaşlar vermek isteyen Mehmet Emin YURDAKUL, savaş tasvirlerinin Her türlüüne dikkat çekmiştir.

Mehmet Emin YURDAKUL, *Tırhala Kal'ası'na Bayrak Diktikten Sonra* isimli coşkun ve yiğitlik destanı hüviyetindeki şiirinde, savaş tasvirlerinin neticesine yönelik önemli ve çarpıcı detayları sunmuştur:

*“Târihlere yiğit adın yazdırana ne mutlu!
Yüreklere şehid kabrin kazdırana ne mutlu!
Bu devletin büyüklüğün artırana ne mutlu!
Koç yiğitler! Ün alalım, serimizden geçelim!”*
(YURDAKUL, 2007:35)

Tarihe adını yazdırmak, pek çok açıdan mümkündür. Fakat tarihe *yiğit* adını yazdırmak, yalnızca kahramanlık ile mümkündür. Nitekim bir insan, yaptığı bir icad ile, tarihe adını yazdırabilir. Fakat yiğitlik söz konusu olunca, örneğin Türk Edebiyatındaki Köroğlu namıyla bilinen cesur kişilik, vermiş olduğu savaş ve mücadele neticesinde Koç Köroğlu veya Yiğit Köroğlu ismiyle nam salmıştır. Dolayısıyla Mehmet Emin YURDAKUL'un, Tarihlere yiğit adın yazdırana ne mutlu hitabı, elbetteki bir savaş çağrısıdır.

Savaş tasvirleri söz konusu olduğunda, savaşın muharriki, elbette ki cenk isteyen kişi veya kişilerdir. Savaşın başlaması, kişilerin hücumu ile mümkündür. Savaşın zıddı olan barış, bazen savaş meydanında bile mümkündür. İki ordu karşılaşır, henüz savaştan önce temsilciler bir araya gelir. Çoğu zaman savaşa karar verilse de, bazı zamanlarda barış söz konusu olabilir. Mehmet Emin YURDAKUL ise, barış değil; savaş taraftarıdır bu şiirde. Bunun temel sebebi ise, hiç şüphesiz, tarihte yiğit olarak anılmak, bu vesileyle tarihe adını yazdırmaktan ileri gelmektedir.

Yüreklere yani kalplere şehit kabrini kazdırmak tabiri ise, ustaca bir üslubun bize ulaşmasıdır. Şiiri tüm içtenliği ile kullanan Mehmet Emin YURDAKUL, bu şiirinde adeta ustalaşmıştır. Yüreğinde şehit kabri kazılmak demek, kalbinde hep şehit olma isteği ve arzusu olmak demektir. İnsan, Doğası gereği savaştan korkar. Fakat savaşın neticesinde ölümden sonra cennet vaadiyle şehitlik mertebesine gideceğini bilirse, savaş o kişi için artık düğün bayram olur. Çünkü şehitlik mertebesi, dünyada elde edilebilecek en büyük ve en önemli manevi makamdır. İşte bir önceki paragrafta da bahsetmiş olduğumuz üzere savaşın muharriklerinden biri de şüphesiz şehitlik mertebesidir. İnsan, bu duyguyla hareket ettiği zaman, ölüm artık korkulacak bir şey değil; aksine üstüne koşulacak sevimli bir şey olarak görülür.

Devletin büyüklüğünü artırmak, savaşın asıl hedeflerindendir. Lakin ilk hedef, vatanı korumaktır. Bir diğer hedef ise memleketi büyütme. Dolayısıyla hedef ve gaye olarak vatan toprağını büyütene şair tarafından övgüler dizilmesi, asıl hedefin bu olduğunu ortaya koyar. Buna göre tahrik edici unsur olarak hem tarihe adını yiğit olarak yazdırmak ve hem de şehit olmak varken, hedefin toprak bütünlüğünü korumaktan öte bir tavırla, toprağa toprak katma düşüncesi gözlemlenmiştir.

Koç yiğitler hitabı, hazır bir orduyu komuta ederken söylenecek en etkili sözlerdendir. Nitekim orduya gaz vermek, Savaş Tasvirleri söz konusu olunca vazgeçilmez ve olmazsa olmaz bir şeydir. Ün alıp serden geçmek, iki kademededir karşımıza çıkar. İlki olan ün almak, şöhret sahibi olmak manasındadır. Bu durum tarihe geçmekle aynı anlama gelmektedir. Bununla birlikte serden yani baştan geçmek ise, canını feda etmek anlamındadır. Ün alalım hitabıyla ordu gaza gelir. Fakat serden geçelim hitabı, İlk bakışta saçma gelebilir. Yani *ölelim* anlamına gelen serden geçelim cümlesinden kasıt, durduk yere ölmenin saçmalığı değil; vatan için can vermenin kutsallığındandır.

Aynı şiirin ikinci kıtasında ise, yine konumuza ilişkin önemli detaylar içermektedir. Dolayısıyla buna da bakalım:

*“Eskilerin bu yerlerdi, bu illerdi durağı,
Bu kal’aya biz de diktik ulu devlet bayrağı.”*

(YURDAKUL, 2007:35)

Savaş tasvirlerinde son olarak, bayrak ve sancak kavramlarına bakalım. Daha önce şehitlik kavramının tasvirine yer vermiştik. Bu durum, öte dünya ile ilişkilidir. Fakat bayrak demek, devlet demektir. Ulus demektir, özgürlük demektir. Dolayısıyla bir milletin bayrağı, o milletin varlığıdır. Temsili ve sembolik bir kavram olarak bayrak, burada ulu sıfatıyla ifade edilmiştir. Dolayısıyla kutsaldır. Ayrıca bir savaş kazanıldığında, kaleye bayrak dikmek veya alınan şehrin meydanına bayrak dikmek, sembolik olarak *artık burası bizimdir!* anlamına gelmektedir.

Eskilerin yani ataların yapıp ettiklerini ortaya koymak ve hatırlatmak ise, soyuyla iftihar eden bir orduya veya kişiye, geçmiş dönemlerde kalbi savaşın hışımıyla dolan dedelerin torunları olarak, onlara layık olma hevesidir. İşte tahrik edici bambaşka bir unsur. Ataların savaştı, sen de onlara layık olmak için cenk

meydanında cesurca kendini göstermelisin. Bu yüzden savaşın tasvirinde liyakat da vardır diyebiliriz.

Mehmet Emin YURDAKUL, savaş tasvirlerinin Her türlüsüne dikkat çekmiştir. Dolayısıyla şa şöhret, şehitlik, özgürlük, atalara saygı, bayrak ve vicdan gibi olguları şiirlerinde işlemek suretiyle müthiş savaş tasvirleri yapmıştır. Bu makale, metafor ve benzetme edebi kaynaklarının kullanımı yoluyla şiirsel imgeyi incelemede uzmanlaşmış bir üslup çalışması olarak sınıflandırılmıştır (JABR, 2024:701)

SONUÇ

Mehmet Emin YURDAKUL, Türk Edebiyat Tarihinin gelmiş geçmiş en büyük şair ve yazarlarından biridir. 13 Mayıs 1869 tarihinde dönemin Osmanlı Devlet başkenti olan İstanbul'da dünyaya gelen ve Milli Şair ünvanı ile tanınan 19. Yüzyıl Türk Edebiyatının usta şairi Mehmet Emin YURDAKUL, 14 Ocak 1944 tarihinde, yine memleketi İstanbul'da 74 yaşında vefat etmiştir. Dönemin Millet Meclisinde milletvekilliği de yapmış olan şair, politika ile de yakından ilgilenmiştir. Milli ve kültürel değerlerine sıkı sıkıya bağlı olan YURDAKUL, onlarca eser bırakmıştır. Şair kimliği ile tanınan yazar, aynı zamanda araştırma ve hikaye gibi pek çok alanda önemli eserler vermiştir.

Mehmet Emin YURDAKUL'un şiirleri, döneminin en ileri gelen dergi ve gazetelerinde yayınlanmıştır. Bununla beraber Milli Şair, hiçbir zaman şiir eseri ortaya koyma düşüncesi taşımamış, şiiri en yalın ve doğal haliyle parça parça neşretmiştir. Bu yüzden şiirleri büyük oranda ölümünden sonra bir araya getirilen derleme kitaplarda görmektediriz. Pek çok milli amaçlı şair gibi Yalın ve saf Türkçe kullanma hususunda özenli davranmış ve şiirlerinin pek çoğunu, Türklerin milli nazım birimi olan hece ölçüsüyle kaleme almıştır. Anlaşılır, yalın, sert ve milli şiirlerin şairi olan Mehmet Emin YURDAKUL, şiirde göstermiş olduğu bu milli hassasiyeti dolayısıyla Milli Şair ünvanını almıştır.

Çalışmamıza kapsamlı bir özetin ardından şairin hayatı, edebi kişiliği ve eserlerini tanıtarak devam ettik. Geniş bir savaş kavramının ardından Büyük Türk Şair Mehmet Emin YURDAKUL'un şiirlerinde savaş tasvirlerini ortaya koymaya çalıştık.

KAYNAKÇA:

- 1- AKYÜZ Kenan, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, Ankara 1970.
- 2- BANARLI Nihad Sâmî, *Resimli Türk Edebiyatı Târîhi*, cilt 2, İstanbul 1976.
- 3- GÜVEMLİ Zahir, *Üç Tepe: Mehmed Emin Yurdakul, Ziya Gökalp, Rıza Tevfik Bölükbaşı*, İstanbul 1957.
- 4- JABR , ANTETHAR ALI 2024, The poetic image in the poems of Federico García Lorca for children , Lark , 16(3), 700-716.
<https://doi.org/10.31185/lark.Vol3.Iss16.3508>
- 5- KAPLAN Mehmet, *Şiir Tahlilleri: Tanzimat'tan Cumhuriyete Kadar*, İstanbul 1969.
- 6- KÖPRÜLÜZ DE Mehmed Fuad, “*Mehmed Emin Bey*”, *Nevsâl-i Millî Dergisi*, İstanbul 1914.
- 7- ÖZSARI Mustafa, *Mehmet Emin YURDAKUL şiir anlayışı ve şiirlerinde milli değerler*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 1996.
- 8- TEVETOĞLU Fethi, *Mehmed Emin Yurdakul: Hayatı ve Eserleri*, Ankara 1988.
- 9- Türkçe Sözlük, Hazırlayan: Sebahattin ÖZAFŞAR, İlk Adım Yayınları, İstanbul 2010.
- 10- UÇMAN Abdullah, *Mehmet Emin YURDAKUL*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, cilt 43, İstanbul 2013 615
- 11- YURDAKUL Mehmet Emin, *Türk Sazı*, Atlas Kitabevi, İstanbul 1969.
- 12- YURDAKUL Mehmet Emin, *Türkçe Şiirler* (Hazırlayanlar: Dr. Hasan Kolcu – Fatih Kıran), Çağrı Yayınları, İstanbul 2007.
- 13- YÜCEBAŞ Hilmi, *Millî Şairimiz Mehmet Emin Yurdakul*, İstanbul 1947.